

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 11ης Ιουλίου 2006 *

Στην υπόθεση C-205/03 P,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναίρεσεως βάσει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που ασκήθηκε στις 13 Μαΐου 2003,

Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN), πρώην **Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental**, με έδρα τη Μαδρίτη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους J.-R. García-Gallardo Gil-Fournier και D. Domínguez Pérez, abogados,

αναίρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από τους W. Wils και F. Castillo de la Torre, επικουρούμενους από τους J. Rivas de Andrés και J. Gutiérrez Gisbert, abogados, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδικώς,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

υποστηριζόμενη από

το **Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας**, εκπροσωπούμενο από τον M. Bethell, επικουρούμενο από τον G. Barling, QC, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

και το **Βασίλειο της Ισπανίας**, εκπροσωπούμενο από τις N. Díaz Abad και L. Fraguas Gadea καθώς και από τον F. Díez Moreno, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνοντες στην αναιρετική διαδικασία,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans και A. Rosas, προέδρους τμήματος, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr (εισηγητή), J. Klučka, U. Löhmus και E. Levits, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Poiares Maduro
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 13ης Σεπτεμβρίου 2005,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2005,

εικδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτησή της αναίρεσεως, η Federaci3n Espa~ola de Empresas de Tecnología Sanitaria (στο εξής: FENIN) ζητεί την εξαφάνιση της απόφασεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 4ης Μαρτίου 2003, T-319/99, FENIN κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. ΙΙ-357, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση), με την οποία το εν λόγω κοινοτικό 3ργανο απέρριψε την προσφυγή της για ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 26ης Αυγούστου 1999, σχετικά με απόρριψη της καταγγελίας που είχε υποβάλει κατά 26 φορέων του Δημοσίου, από τους οποίους οι τρεις είναι υπουργεία, οι οποίοι διαχειρίζονται το ισπανικό εθνικό σύστημα υγείας (Sistema Nacional de Salud, στο εξής: SNS), για τον λόγο ότι τέτοιοι φορείς (στο εξής: διαχειριζόμενοι το SNS φορείς) δεν αποτελούν επιχειρήσεις στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ (στο εξής: επίδικη απόφαση).

Ιστορικό της διαφοράς

2 Το ιστορικό της διαφοράς, όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση, συνοψίζεται ως εξής.

3 Η FENIN είναι ένωση περιλαμβάνουσα την πλειονότητα των επιχειρήσεων που εμπορεύονται υγειονομικό υλικό, ειδικότερα ιατρικά εργαλεία χρησιμοποιούμενα στα νοσοκομεία της Ισπανίας. Τα μέλη αυτής της ενώσεως πωλούν αυτό το υλικό ιδίως στους διαχειριζόμενους το SNS φορείς. Οι πωλήσεις υγειονομικού υλικού στους τελευταίους αντιπροσωπεύουν άνω του 80% του κύκλου εργασιών των αποτελουσών μέλη της FENIN επιχειρήσεων.

- 4 Τον Δεκέμβριο του 1997 η FENIN υπέβαλε στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καταγγελία σχετικά με τις σημαντικές καθυστερήσεις πληρωμής εκ μέρους των διαχειριζομένων το SNS φορέων, πράγμα που συνιστούσε, κατ' αυτήν, κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Η εν λόγω ένωση δήλωσε ότι αυτοί οι φορείς ρύθμιζαν τα χρέη τους προς τα μέλη της με καθυστέρηση, κατά μέσον όρο, 300 ημερών, ενώ εξοφλούσαν τα προς άλλους παρέχοντες υπηρεσίες χρέη τους εντός πολύ λογικότερων προθεσμιών. Αυτή η δυσμενής διάκριση εξηγείται από το γεγονός ότι τα μέλη της FENIN δεν μπορούν να ασκήσουν εμπορική πίεση επ' αυτών των φορέων διότι οι τελευταίοι κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην ισπανική αγορά υγειονομικού υλικού.
- 5 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή απέρριψε την εν λόγω καταγγελία για τον λόγο, αφενός, ότι οι διαχειριζόμενοι το SNS φορείς δεν ενεργούν ως επιχειρήσεις όταν συμμετέχουν στη διαχείριση υπηρεσίας δημόσιας υγείας και, αφετέρου, ότι η ιδιότητά τους ως αγοραστών δεν μπορεί να διαχωριστεί από τη χρησιμοποίηση του υγειονομικού υλικού που γίνεται ύστερα από την αγορά αυτού. Συνεπώς, κατά την Επιτροπή, αυτοί οι φορείς δεν ενεργούν ως επιχειρήσεις, κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού, όταν αγοράζουν το υγειονομικό υλικό και δεν έχουν επ' αυτών εφαρμογή τα άρθρα 81 ΕΚ καθώς και 82 ΕΚ.

Η ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή και η προσβαλλομένη απόφαση

- 6 Η FENIN άσκησε προσφυγή περί ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Νοεμβρίου 1999.
- 7 Προς στήριξη της προσφυγής της, η FENIN προέβαλε τρεις λόγους ακυρώσεως σχετικούς, πρώτον, με εκ μέρους της Επιτροπής προσβολή των δικαιωμάτων

άμυνας, δεύτερον, με νομική πλάνη ή πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά την εφαρμογή των άρθρων 82 ΕΚ και 86 ΕΚ καθώς και, τρίτον, με ανυπαρξία αιτιολογίας και έλλειψη διαφάνειας της επίδικης αποφάσεως.

8 Το Πρωτοδικείο, εν πρώτοις, απέρριψε τον δεύτερο λόγο, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 82 ΕΚ και 86 ΕΚ, κρίνοντας, στη σκέψη 40 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι φορείς που διαχειρίζονται το SNS δεν ενεργούν ως επιχειρήσεις όταν αγοράζουν το υγειονομικό υλικό που πωλείται από τα μέλη της FENIN προκειμένου να παράσχουν δωρεάν υπηρεσίες υγείας στους ασφαλισμένους του SNS. Το Πρωτοδικείο εκτίμησε ότι το συμπέρασμα αυτό απορρέει από την κατάσταση, όπως αυτή παρουσιάζεται στη σκέψη 39 της εν λόγω αποφάσεως, κατά την οποία το SNS λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης όσον αφορά τον τρόπο χρηματοδοτήσεώς του από κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές και άλλους κρατικούς πόρους καθώς και όσον αφορά τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών στους εν λόγω ασφαλισμένους βάσει καθολικής καλύψεως, ενώ οι διαχειριζόμενοι το SNS φορείς δεν ενεργούν, όπως είναι επόμενο, ως επιχειρήσεις όσον αφορά τη σχετική με τη διαχείριση του συστήματος υγείας δραστηριότητά τους.

9 Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, με τις σκέψεις 41 έως 44 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι το επιχειρήμα ότι τα υπαγόμενα στο SNS ισπανικά δημόσια νοσοκομεία παρέχουν, τουλάχιστον κατά συγκεκριμένη περίπτωση, υπηρεσίες έναντι αμοιβής σε μη ασφαλισμένα πρόσωπα και, ιδίως, αλλοδαπούς τουρίστες δεν είχε προβληθεί ενώπιον της Επιτροπής και προβλήθηκε ενώπιον αυτού για πρώτη φορά μόλις στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το επιχειρήμα αυτό δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας της επίδικης αποφάσεως.

10 Στη συνέχεια, όσον αφορά τον πρώτο λόγο, που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, το Πρωτοδικείο τον απέρριψε αφού διαπίστωσε, με τις σκέψεις 49 και 50 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δικαιολογημένα η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία που της είχε υποβληθεί για τον λόγο ότι οι διαχειριζόμενοι το SNS φορείς δεν ενεργούν ως επιχειρήσεις, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Επομένως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ήταν άσκοπη για την Επιτροπή η εξέταση των λοιπών σημείων της καταγγελίας.

- 11 Τέλος, προκειμένου περί του τρίτου λόγου, που αντλείται από την ανυπαρξία αιτιολογίας και την έλλειψη διαφάνειας της επίδικης απόφασης, από τις σκέψεις 58 και 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή εξέθεσε τα νομικά στοιχεία που έχουν ουσιώδη σημασία για την οικονομία της αποφάσεως αυτής. Το Πρωτοδικείο, αφού υπέμνησε ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούνταν να λάβει θέση επί όλων των προβαλλομένων προς στήριξη της καταγγελίας επιχειρημάτων, κατέληξε ότι η εν λόγω απόφαση δεν έπασχε από ανυπαρξία αιτιολογίας. Όσον αφορά την προβαλλόμενη έλλειψη διαφάνειας, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 63 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η Επιτροπή τήρησε τη μόνη υποχρέωση που υπείχε εν προκειμένω, δηλαδή να καταστήσει δυνατό στη FENIN να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εγγράφως απαντώντας στην αρχική λήψη θέσεως της Επιτροπής.
- 12 Έτσι, δεδομένου ότι απορρίφθηκαν οι τρεις προβληθέντες από τη FENIN προς στήριξη της προσφυγής της λόγοι, η προσφυγή απορρίφθηκε, όπως ήταν επόμενο, στο σύνολό της από το Πρωτοδικείο.

Η αίτηση αναιρέσεως

Τα αιτήματα των διαδίκων και ο λόγος αναιρέσεως

- 13 Η FENIN ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την προσβαλλόμενη απόφαση και
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο της παρούσας διαδικασίας όσο και της διεξαχθείσας ενώπιον του Πρωτοδικείου.

14 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κηρύξει την αίτηση αναιρέσεως εν μέρει απαράδεκτη·

— να απορρίψει, κατά τα λοιπά, την αίτηση αναιρέσεως και

— να καταδικάσει τη FENIN στα δικαστικά έξοδα.

15 Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας καθώς και το Βασίλειο της Ισπανίας, στα οποία με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 17ης Οκτωβρίου 2003 επιτράπηκε να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής, ζητούν την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτης και εν μέρει αβάσιμης καθώς και την καταδίκη της FENIN στα δικαστικά έξοδα.

16 Η FENIN, προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, προβάλλει ένα και μόνο λόγο, αντλούμενο από την εκ μέρους του Πρωτοδικείου παραγνώριση της εννοίας «επιχείρηση» σύμφωνα με το νόημα των κανόνων της Συνθήκης ΕΚ περί ανταγωνισμού. Ο λόγος αυτός αποτελείται από δύο σκέλη.

17 Με το πρώτο σκέλος, η FENIN υποστήριξε ότι το Πρωτοδικείο κακώς παρέλειψε να διαπιστώσει ότι η δραστηριότητα αγοράς, αυτή καθαυτήν, αποτελεί οικονομική δραστηριότητα που μπορεί να διαχωριστεί από τη μεταγενεστέρως παρεχομένη από αυτήν υπηρεσία και ότι, ως εκ τούτου, οι διαχειριζόμενοι το SNS φορείς πρέπει να υπόκεινται στους εν λόγω κανόνες ανταγωνισμού.

- 18 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου της αναιρέσεως, που προβάλλεται επικουρικώς, η FENIN υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο όφειλε να κρίνει ότι η δραστηριότητα αγοράς είναι οικονομικής φύσεως και, ως εκ τούτου, υπόκειται στους κανόνες ανταγωνισμού, για τον λόγο ότι η μεταγενέστερη δραστηριότητα, δηλαδή η παροχή ιατρικών φροντίδων, είναι, από μόνη της, αυτής της φύσεως.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Επί του παραδεκτού

- 19 Η Επιτροπή προτείνει ένσταση απαραδέκτου όσον αφορά μόνον το δεύτερο σκέλος του προβαλλομένου από τη FENIN λόγου.
- 20 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή προβάλλει το εκπρόθεσμο του ισχυρισμού επί του οποίου στηρίζεται το δεύτερο σκέλος και ο οποίος προβλήθηκε, για πρώτη φορά, με την αίτηση αναιρέσεως. Στη συνέχεια, υποστηρίζει ότι η FENIN πάντοτε παραδεχόταν ότι οι δραστηριότητες των διαχειριζόμενων το SNS φορέων είναι καθαρά κοινωνικής φύσεως. Τέλος, η Επιτροπή εκτιμά ότι αυτό το δεύτερο σκέλος θέτει ζήτημα εκτιμήσεως πραγματικών περιστατικών, πράγμα που δεν μπορεί να εξεταστεί ενώπιον του Δικαστηρίου κατ' αναίρεση.
- 21 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως ορθώς έχει υπογραμμίσει η Επιτροπή, ο οικονομικός χαρακτήρας της δραστηριότητας παροχής φροντίδων υγείας των διαχειριζόμενων το SNS φορέων, όπως ακριβώς και η σχέση μεταξύ της αγοράς

υλικού και της μεταγενέστερης χρησιμοποίησής του καθώς και των συνεπειών που απορρέουν σχετικώς όσον αφορά τη φύση αυτής της δραστηριότητας αγοράς, προβλήθηκαν από τη FENIN, για πρώτη φορά, με την αίτηση αναιρέσεως.

- 22 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του μόνου λόγου ακυρώσεως που προβάλλεται από τη FENIN πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

Επί της ουσίας

— Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 23 Προς στήριξη του πρώτου σκέλους, η FENIN ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο υιοθέτησε πολύ στενό ορισμό της έννοιας της οικονομικής δραστηριότητας, εκτιμώντας ότι αυτή στηρίζεται, κατ' ανάγκην, στην προσφορά προϊόντων ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά και αποκλείοντας από τον ορισμό αυτό κάθε δραστηριότητα αγοράς. Κατ' αυτήν, η προσέγγιση του Πρωτοδικείου καθιστά δυνατό σε πολυάριθμους φορείς να αποφεύγουν την επ' αυτών εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης περί ανταγωνισμού, και τούτο μολονότι αυτός επηρεάζεται από τις ενέργειες τέτοιων φορέων.
- 24 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η πράξη ακριβώς της προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά και όχι η δραστηριότητα αγοράς, αυτή καθαυτήν, είναι αυτό που χαρακτηρίζει την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας. Κατά συνέπεια, δεν πρέπει να διαχωριστεί η πράξη αγοράς από τη χρήση για την οποία προορίζεται το αγορασθέν αγαθό.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 25 Ορθώς το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, με τη σκέψη 35 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η έννοια της «επιχειρήσεως» καλύπτει, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού, κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο της χρηματοδοτήσεώς του (αποφάσεις της 23ης Απριλίου 1991, C-41/90, Höfner και Elser, Συλλογή 1991, σ. I-1979, σκέψη 21, και της 16ης Μαρτίου 2004, C-264/01, C-306/01, C-354/01 και C-355/01, ΑΟΚ-Bundesverband κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-2493, σκέψη 46). Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε επίσης, με τη σκέψη 36 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά είναι αυτό που χαρακτηρίζει την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας (απόφαση της 18ης Ιουνίου 1998, C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1998, σ. I-3851, σκέψη 36).
- 26 Ορθώς το Πρωτοδικείο προσέθεσε, με τη σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν πρέπει να διαχωριστεί η δραστηριότητα αγοράς ενός προϊόντος από τη μεταγενέστερη χρήση αυτού, προκειμένου να εκτιμηθεί η φύση αυτής της δραστηριότητας αγοράς, και ότι ο οικονομικός ή μη χαρακτήρας της μεταγενέστερης χρήσεως του αγορασθέντος προϊόντος προσδιορίζει κατ' ανάγκη τον χαρακτήρα της δραστηριότητας αγοράς.
- 27 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο το πρώτο σκέλος του μόνου λόγου που προβάλλει η FENIN προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως κατά το οποίο η δραστηριότητα αγοράς των διαχειριζομένων το SNS φορέων αποτελεί από μόνη της οικονομική δραστηριότητα, η οποία μπορεί να διαχωριστεί από την παρεχόμενη μεταγενέστερα υπηρεσία σ' αυτήν και, ως τέτοιας φύσεως, έπρεπε να εξεταστεί χωριστά από το Πρωτοδικείο.
- 28 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει αβάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

-

29 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή είχε ζητήσει την καταδίκη της FENIN και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικαστεί στα έξοδα της παρούσας δίκης. Δυνάμει της παραγράφου 4, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω άρθρου 69, τα κράτη μέλη και τα όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει τη *Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria* (FENIN) στα δικαστικά έξοδα της παρούσας δίκης.
- 3) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και το Βασίλειο της Ισπανίας φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

(υπογραφές)